

School of Public Administration

Working Papers Series

2016:31

Kommunpartiet i Sveriges riksdag

David Karlsson

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
SCHOOL OF PUBLIC ADMINISTRATION

Contributions published in SPA Working Paper Series are scientific reports produced by researchers at the School of Public Administration, University of Gothenburg. Working papers as well as finished reports are included in the series. Paper could be published in Swedish or in English. A member of the Editorial board must approve the publication of each paper.

Editorial board:

Gregg Bucken-Knapp
Vicki Johansson
David Karlsson
Gustaf Kastberg
Lena Lindgren
Stig Montin
Östen Ohlsson
Björn Rombach
Osvaldo Salas
Iwona Sobis
Rolf Solli
Patrik Zapata

Editor:

David Karlsson
E-mail: david.karlsson@spa.gu.se

School of Public Administration, University of Gothenburg
P.O. Box 712
SE 405 30 Gothenburg
Sweden

Papers from the SPA Working Paper Series can be downloaded from the Internet:
www.spa.gu.se (publications)

School of Public Administration Working Paper Series
2016:31
Kommunpartiet i Sveriges riksdag
© David Karlsson (2016)
ISSN 1651-5242

School of Public Administration Working Paper Series: Published Papers

2016:31 David Karlsson: Kommunpartiet i Sveriges riksdag

2015:30 Petra Svensson: Strategists in the intersection of logics. A study of job advertisements in the Swedish municipal administration

2015:29 Nazem Tahvilzadeh, Stig Montin & Mikael Cullberg: The urban politics of sustaining growth: Sustainability governance in the Gothenburg metropolitan area

2014:28 Stig Montin: Municipalities, Regions and County Councils in Sweden: Actors and Institutions

2014:27 Stig Montin: Between hierarchy, market and networks. The case of public utility and care for the elderly in

2014:26 Patrik Zapata & María José Zapata Campos: Unexpected translations in urban policy mobility. The case of the Acahualinca Development Programme in Managua, Nicaragua

2014:25 Eva Álvarez de Andrés, Patrik Zapata & María José Zapata Campos: Stop the evictions! The diffusion of networked social movements and the emergence of a new hybrid space: The case of the Spanish Mortgage Victims Group

2014:24 Patrik Zapata & María José Zapata Campos: The travel of global ideas of waste management. The case of Managua and its informal settlements

2013:23 María José Zapata Campos & Patrik Zapata: Switching Managua on! Connecting informal settlements to the formal city through household solid waste collection

2013:22 Hervé Corvellec, María José Zapata Campos & Patrik Zapata: Infrastructures, Lock-in, and Sustainable Urban Development – The Case of Waste Incineration in the Göteborg Metropolitan Areas

2012:21 David Karlsson & Ylva Norén Bretzer: Swedish Regional Reform and the Political Map: Party Interests at Stake

2012:20 Osvaldo Salas: Har kvasimarknaden fungerat som den skall i särskilt boende?

2011:19 David Karlsson: Gåtan Fagersta. Om partier som har större framgång i kommunalvalet än i riksdagsvalet

2011:18 Evio Accinelli, Edgar J. S. Carrera & Osvaldo Salas: Labor force decision to migrate

2007:17 Johan Berlin & Erik Carlström: From Artefact to Effect - The Organising Effect of Artefacts On Teams

2007:16 Tobias Johansson & Sven Siverbo: Rational, Political and Cultural Explanations to the Utilization of Relative Performance Evaluation in Swedish Local Government

2006:15 Lena Andersson-Felé: Time to Revive Luther Gulick. On Span of Control and Organisation Quality

2006:14 Björn Brorström & Viveka Nilsson: Does Organization Matter? A Study of Physicians' ideal organization

2006:13 Patrik Zapata Johansson: Legitimacy Lost and Back to Normality. Scandals in the Public Sector - The Swedish Case

2005:12 Staffan Johansson, Mikael Löfström & Östen Ohlsson: Separation or Integration. A Dilemma when Organizing Development Projects

2005:11 Tobias Johansson: Contractual Choice and Performance in Municipal Service Delivery. The Case of Swedish Elderly Care

2005:10 Sven Siverbo & Gustaf Kastberg: Activity based financing of health care. Experiences from Sweden

2005:9 Christian Jensen, Staffan Johansson & Mikael Löfström: The interactive project. A model for analyzing environmental uncertainty

2004:8 Henry Bäck: The complementarity of urban leadership and community involvement

2004:7 Henry Bäck: Communication, cohesion and coordination. Metropolitan regions in Sweden

2003:6 Henry Bäck: Partified City. Elite political culture in Sweden's biggest cities.

2003:5 Sven Siverbo: Purchaser provider split in principle and practice

2002:4 Björn Brorström & Sven Siverbo: Successful Change? Explaining the Development in Five Municipalities

2002:3 Björn Brorström, Bo Hallin & Gustaf Kastberg: Significance of Control Models. Intentional and Unintentional Effects

2002:2 Henry Bäck: Fragmentation and consolidation in the big city: Neighbourhood decentralisation in six Scandinavian cities

2002:1 Björn Rombach & Rolf Solli: Learning Leadership. The Cinema as University

Förord

Detta arbetspapper har tillkommit som en del av avrapporteringen av Riksdagsundersökningen 2014 (Karlsson & Nordin, 2015). Planen är att en förkortad version av studien ska ingå som ett kapitel i en forskningsantologi.

Papperet har presenterats vid Den tjugofemte nordiska kommunforskarkonferensen (NORKOM XXV) i Oslo 24-25 november 2016. Detta arbetspapper är en lätt modifierad version av detta konferensbidrag, där några av de konstruktiva råd jag fick vid konferensen har fått påverka texten.

Göteborg 2016-11-30
David Karlsson

Kommunpartiet i Sveriges riksdag

[Det är] tveksamt om man i dagens läge kan tala om något egentligt "*kommunparti*" eller "*landstingsparti*" i riksdagen. Det är högst sällsynt att frontställningen i riksdagen blir den att de kommunalt engagerade står mot övriga riksdagsmän. Detta är närmast en självklarhet mot bakgrund av den betydelse, som de kommunala synpunkterna spelar i andra sammanhang, t. ex. i utredningar och i remissyttranden. Därest en regering skulle negligera kommunernas synpunkter och i riksdagen försöka genomdriva beslut mot kommunernas vilja, skulle säkerligen både "*kommunpartiet*" och "*landstingspartiet*" uppleva en renässans.

Länsdemokratiutredningen SOU 1965:54 s375

När politiska frågor som berör den svenska flernivådemokratin behandlas i Sveriges riksdag används ibland uttrycket "kommunpartiet" för att beteckna nationella politiker som har en bas i kommuner och landsting och som uppfattas driva kommunernas intressen gentemot staten. Benämningarna "kommunparti" respektive "landstingsparti" för grupperingar i riksdagen har använts åtminstone sedan 1950-talet (Roth, 1996). Redan på 1960-talet ifrågasatte man dock om det verkligen var ett rimligt uttryck (SOU, 1965:54), se citatet ovan). Men vad skulle det egentligen betyda att ha ett "kommunparti" i riksdagen – och finns det ett sådant idag?

Uttrycket kommunparti syftar förstås inte på en formell partibildning utan bygger på idén att det vid sidan av de ordinarie politiska partierna kan finnas grupperingar i riksdagen som går på tvärs över partilinjerna, och som i vissa typer av frågor agerar utifrån gemensamma intressen eller värderingar. Det kan till exempel vara nykterister, jägare, kvinnor, ungdomar, företrädare för en specifik region eller valkrets, som på detta sätt formerar sig i parlamentet.

Att det finns många riksdagsledamöter med starka band till kommuner och landsting är väl känt. Men det är bara relevant tala om ett kommunparti om de ledamöter som har sådana band utgör en urskiljbar grupp som systematiskt fokuserar på frågor av relevans för kommunsektorn, och som åsiktsmässigt skiljer sig från sig från andra ledamöter. Och de politiska frågor i vilka ett kommunparti i så fall skulle utmärka sig borde beröra den svenska "flernivåpolitiken", det vill säga frågor som handlar om lokal autonomi, uppgiftsfördelning och maktrelationer mellan de politiska nivåerna (Karlsson & Gilljam, 2014). Och i flernivåpolitiken borde vi förvänta oss att ett kommunparti i första hand skulle stå bakom förslag som skulle stärka kommunerna och landstingen i relation till staten.

Siv Sandberg har visat att finska riksdagsledamöter med lokala uppdrag, i synnerhet de som har ledande lokala uppdrag, är mer aktiva i att lägga motioner med fokus på lokala och regionala frågor, och de använder oftare argument som relaterar till geografiska (lokala eller regionala) aspekter i riksdagsdebatterna (Sandberg, 2014). Att riksdagsledamöter med subnationella uppdrag i högre grad lyfter fram kommunala frågor skulle kunna tolkas som ett belegg för existensen av ett kommunparti. Men det är viktigt att komma ihåg att det inte är kopplingen till vissa landsdelar som är avgörande här, eftersom alla riksdagsledamöter är valda i en geografisk valkrets och därför har ett intresse av att bevaka valkretsens intressen. Det relevanta här är istället om den kommunala kopplingen leder till att ledamöterna för fram politiska frågor med anknytningen till *kommunsektorn* som sådan.

Vi vet sedan tidigare att multipla mandat på olika politiska nivåer påverkar vilket förtroende svenska politiker har för andra politiska nivåer (Karlsson, 2015a) och hur nöjda de är med hur demokratin fungerar där (Esaiasson, Gilljam, & Karlsson, 2013). En komparativ studie har dock visat att sambandet mellan lokalpolitisk erfarenhet och större förtroende för den lokala nivån bland svenska riksdagsledamöter inte har någon motsvarighet i Norge. I Norge tycks kommunala uppdrag tvärtom hänga samman med en mer skeptisk syn på kommunerna bland stortingsledamöterna. (Aars, 2014; Fimreite, Tranvik, Aars, & Flo, 2006).

Men för att vi ska kunna tala om ett kommunparti i Sveriges riksdag räcker det inte med att dess medlemmar har större förtroende för kommuner och landsting, det måste framför allt finnas substantiella skillnader i åsikter och prioriteringar. I den norska studien fanns också indikationer på åsiktsskillnader mellan svenska riksdagsledamöter i den principiella frågan om graden av kommunernas självstyre, där tidigare lokalpolitisk erfarenhet hade ett samband med en positiv syn på lokalt självstyre. Detta resultat pekar mot möjligheten att ett kommunparti finns. Men för att vi ska kunna belägga existensen av ett sådant parti borde rimligen åsiktsskillnaderna gälla några fler frågor än enbart denna – även om den kanske är den viktigaste. Och eftersom det finns ett samband mellan erfarenhet av subnationella uppdrag och partitillhörighet måste dessa faktorer kontrolleras för varandra för att vi ska kunna dra säkra slutsatser om saken.

Syftet med detta paper är att söka svar på om det är relevant att tala om ett kommunparti i Sveriges riksdag idag, och framförallt, vilket sorts parti är det is å fall? Skiljer sig riksdagsledamöter med subnationella politiska erfarenheter från andra ledamöter i sin inställning i, flernivåpolitiska frågor? Eller påverka de politiken på något annat sätt?

För att kunna svara på det behöver vi först diskutera vilka medlemmarna i ett kommunparti skulle kunna vara. Det finns nämligen flera sätt på vilket riksdagsledamöter kan ha anknytning till de lokala och regionala politiska nivåerna. Vi inleder med att ringa in fenomenet med multipla politiska mandat bland samtliga folkvalda i hela Sverige, och fokuserar sedan specifikt på riksdagsledamöter med erfarenhet av subnationella mandat och arbetslivserfarenhet från kommuner och landsting.

I nästa led kommer vi med hjälp av Riksdagsundersökningen 2014 (RDU 2014) att ta reda på om riksdagsledamöter med anknytning till kommuner och landsting skiljer sig från andra ledamöter. RDU är en enkätundersökning till samtliga riksdagsledamöter som genomfördes vintern/våren 2014/2015 och besvarades av 305 av 349 ledamöter (87 procent) (Karlsson & Nordin, 2015).

Förekomst av multipla mandat i Sverige

Sveriges representativa demokrati förverkligas i ett flernivåsystem, där val genomförs på lokal, regional och nationell nivå. Liksom i många andra länder är det i Sverige möjligt att som politisk representant vara folkvald på mer än en nivå samtidigt – det vill säga att ha multipla mandat. Val sker även till Sveriges representanter i EU-parlamentet, men ledamöterna i detta parlament får inte samtidigt ha uppdrag i riksdagen.

I Sveriges riksdag finns också ett betydande inslag av multipla mandat. Utöver de riksdagsledamöter som idag har multipla mandat finns ännu fler som har tidigare erfarenheter av uppdrag på subnationella nivåer. Dessutom kan man som politiker ha indirekt valda politiska förtroendeuppdrag och icke-politiska kopplingar till andra politiska nivåer genom erfarenheter från det civila arbetslivet.

Andelen av de nationella parlamentsledamöterna som har lokala och regionala mandat varierar kraftigt mellan olika länder. I Frankrike, där multipla mandat brukar omtalas som ”cumul des mandats”, är fenomenet mycket vanligt och brukar beskrivas som en av de faktorer som understödjer Frankrike som en centralstyrd enhetsstat (Knapp, 1991). Finland har en mycket starkare tradition av multipla mandat än Sverige, ett förhållande som underblåses av det finska valsystemets fokus på personval (Sandberg, 2014). Även i Belgien är multipla mandat mycket vanligt (Put & Vanlanenakker, 2010). I Storbritannien är däremot fenomenet ovanligt, och i EU-parlamentet är det sedan 2004 förbjudet att samtidigt vara dubbelledamot i ett nationellt parlament.

I Sverige finns en lång tradition av multipla mandat (Roth, 1996). Det är dock – till skillnad från till exempel i Frankrike, Belgien och Ungern – numera mycket ovanligt att kombinera lokala toppuppdrag med riksdagsuppdraget (Kjaer, 2006) – det är i första hand ledamotskap i fullmäktige, styrelser och nämnder som det handlar om. Andelen svenska riksdagsledamöter som har subnationella uppdrag är idag väsentligen lägre än under demokratins första decennier, men ändå något högre nu än om vi jämför ett par decennier tillbaka. Hur mycket tid riksdagsledamöter lägger på subnationella uppdrag har också minskat över tid, troligen beroende på att riksdagsuppdraget har blivit mer krävande (Brothén, 2005). Till skillnad från de flesta politiska uppdragen på lokal och regional nivå är ledamotskap i riksdagen ett betungande heltidsuppdrag.

Exakt hur vanligt det är med multipla mandat i dagens Sverige går att räkna ut med hjälp av Valmyndighetens sammanställning över valda ledamöter på olika politiska nivåer. Vid valet 2014 tillsattes 14790 mandat i Sveriges 290 kommunfullmäktige, 20 landstingsfullmäktige och i riksdagen (6 stolar i kommunfullmäktige stod dock tomma efter valdagen, och antalet tomma stolar har ökat något under valperioden). Det totala antalet mandat 2014 var en minskning med närmare 200 stycken jämfört med valperioden 2010-2014 på grund av en reducering av antalet fullmäktigeplatser i ett flertal kommuner.

I tabell 1 redovisas hur många personer som besatte dessa mandat under perioden 2010-2016, samt hur många av dessa som hade uppdrag på endast en politisk nivå (singelmandat) eller på

flera nivåer (multipla mandat). Multipla mandat kan sedan delas upp i fyra kategorier, dubbelmandat i kommun- och landstingsfullmäktige (KF/LF); dubbelmandat i kommun och riksdag (KF/RD); dubbelmandat i landsting och riksdag (LF/RD) samt trippelmandat på samtliga nivåer (KF/LF/RD).

Tabell 1 Totala antalet besatta mandat i Sverige 2010-2016 – singelmandat och multipla mandat

	September 2010	September 2014	September 2016
Antal (besatta) mandat	12969	12763	12733
Kommunfullmäktige (KF)	12969	12763	12733
Landstingsfullmäktige (LF)	1662	1678	1678
Riksdagen (RD)	349	349	349
Summa (besatta) mandat	14980	14790	14760
Antal ledamöter med singelmandat			
Kommunfullmäktige (KF)	12166	11884	11874
Landstingsfullmäktige (LF)	974	919	922
Riksdagen (RD)	204	202	235
Antal ledamöter med multipla mandat			
KF/LF	665	737	747
KF/RD	122	125	105
LF/RD	7	5	2
KF/LF/RD	16	17	7
Summa antal ledamöter	14154	13889	13892

Källa: Valmyndigheten och RDU 2014

De 14760 mandat som tillsattes efter valet 2014 besattes av 13889 personer. Av dessa hade 867 dubbelmandat och 17 hade trippelmandat. Det betyder att 6,4 procent av Sveriges folkvalda hade multipla mandat och de allra flesta av dessa var samtidigt invalda i kommun- och landstingsfullmäktige (737 personer). Hur stor *andel* av de folkvalda på respektive politisk nivå som hade singelmandat och olika typer av multipla mandat redovisas i tabell 2.

Tabell 2 Ledamöter med singelmandat och multipla mandat på respektive nivå 2010-2016 (procent)

	År	Singel	Dubbel KF/LF	Dubbel KF/RD	Dubbel LF/RD	Trippel KF/LF/RD	Summa	N
Kommunfullmäktige	2010	93,8	5,1	0,9	–	0,1	100	12969
	2014	93,1	5,8	1,0	–	0,1	100	12763
	2016	93,3	5,9	0,8	–	0,05	100	12733
Landstingsfullmäktige	2010	58,6	40,0	–	0,4	1,0	100	1662
	2014	54,8	43,9	–	0,3	1,0	100	1678
	2016	55,0	44,5	–	0,1	0,4	100	1678
Riksdagen	2010	58,4	–	35,0	2,0	4,6	100	349
	2014	57,9	–	35,8	1,4	4,9	100	349
	2016	67,3	–	30,1	0,6	2,0	100	349

Källa: Valmyndigheten

Det är i landstingen och i riksdagen som andelen ledamöter med multipla mandat är högst (41-45 procent respektive 33-42 procent) medan andelen i kommunerna, där antalet uppdrag är mångdubbelt större, av naturliga skäl är mycket lägre (6-7 procent). Av Sveriges 349 riksdagsledamöter var det efter valet 2014 125 ledamöter (35,8 procent) som även hade mandat på kommunal nivå, 5 ledamöter (1,4 procent) på regional nivå och 17 ledamöter (4,9 procent) som

hade trippelmandat på samtliga tre nivåer. Dessa andelar ligger nära värdena direkt efter 2010 års val (35,0 procent; 2,0 procent; 4,6 procent). Under mandatperioden sker dock en viss omsättning där några ledamöter lämnar riksdagen medan andra stannar men avsäger sig sina subnationella mandat. Denna omsättning tycks resultera i att antalet multipla mandat minskar under mandatperiodens gång. Andelen riksdagsledamöter med dubbelmandat efter halva valperioden 2014-18 (det vill säga i september 2016) var för riksdag/kommun 30,1 procent (-5,7 procentenheter) och för riksdag/landsting 0,6 procent (-0,8). Andelen trippelmandat var 2,0 procent (-2,9). Vidare varierar andelen multipla mandat också mellan partierna. I tabell 3 redovisas hur stor andel av ledamöterna i riksdagens partigrupper som hade singelmandat i riksdagen eller olika typer av multipla mandat 2010-2016.

Tabell 3 Riksdagsledamöter med singelmandat och multipla mandat 2010-2016 efter parti (procent)

Parti	År	Singel	Dubbel (KF/RD)	Dubbel (LF/RD)	Trippel	Summa	N
V	2010	74	16	5	5	100	19
	2014	62	38	0	0	100	21
	2016	81	19	0	0	100	21
S	2010	71	28	0	1	100	112
	2014	64	36	0	0	100	113
	2016	68	32	0	0	100	113
MP	2010	80	16	4	0	100	25
	2014	84	16	0	0	100	25
	2016	100	0	0	0	100	25
C	2010	65	31	4	0	100	23
	2014	59	41	0	0	100	22
	2016	77	23	0	0	100	22
FP	2010	46	46	4	4	100	24
	2014	69	26	5	0	100	19
	2016	84	16	0	0	100	19
KD	2010	69	26	0	5	100	19
	2014	63	31	0	6	100	16
	2016	87	13	0	0	100	16
M	2010	44	48	3	5	100	107
	2014	56	39	4	1	100	84
	2016	62	36	2	0	100	84
SD	2010	20	45	0	35	100	20
	2014	26	41	2	31	100	49
	2016	35	51	0	14	100	49
Totalt	2010	58	35	2	5	100	349
	2014	58	36	1	5	100	349
	2016	67	30	1	2	100	349

Källa: Valmyndigheten

Det parti som har avgjort flest riksdagsledamöter med multipla mandat 2010-2016 är Sverigedemokraterna (65-80 procent) följda av Moderaterna (38-56 procent). SD hade under de aktuella åren mycket stora valframgångar som inte alltid motsvarades av expansion av tillgängliga och kvalificerade kandidater. Många ledande sverigedemokrater kandiderade på flera olika nivåer och blev, möjligen oväntat för dem själva, invalda på två eller tre nivåer samtidigt. Det parti som har klart lägst andel multipla mandat är Miljöpartiet (0-20 procent). Miljöpartiet meddelar i en e-postkontakt att partiet inte har någon officiell policy mot multipla mandat, men att det finns en lång tradition av skepticism i partiet mot att sitta på många stolar samtidigt, och kandidater brukar avrådas från att ha mer än ett mandat. Ett viktigt argument är att fler bör få dela på uppdragen.

Många kommun- och landstingspolitiker är emellertid inte direkt folkvalda utan indirekt valda ledamöter i nämnder och styrelser. Sådana uppdrag är minst lika inflytelserika och arbetskrävande som medlemskapet i fullmäktige (Gilljam, Karlsson, & Sundell, 2010). I RDU 2014 ställdes frågor om riksdagsledamöterna hade sådana uppdrag. Ledamöterna fick också frågan om de *tidigare* hade haft uppdrag i fullmäktige respektive i nämnder och styrelser. Resultaten från dessa frågor redovisas i tabell 4, för samtliga ledamöter och uppdelat på parti. Här ska understrykas att dessa resultat bygger på självrapportering och på grund svarsbortfall bygger tabellen på svar från 305 av 349 ledamöter (87 procent). I kommande analyser av är antalet svarande ännu något lägre på grund av internt bortfall.

Tabell 4 Riksdagsledamöter 2014 som för närvarande och tidigare haft olika typer av lokala och regionala uppdrag, efter parti (procent)

		<i>Samtliga</i>	V	S	MP	C	FP	KD	M	SD	N
Kommun- fullmäktige	Ja idag	35	21	42	0	32	19	23	34	62	107
	Ja, tidigare	43	53	39	75	47	38	31	49	19	130
	Nej, aldrig	22	26	19	25	21	33	46	17	19	68
	<i>Summa</i>	100	100	100	100	100	100	100	100	100	305
Kommun- styrelse/kommunal nämnd	Ja idag	9	5	12	0	11	6	0	9	14	28
	Ja, tidigare	61	58	65	71	63	50	46	73	27	185
	Nej, aldrig	30	37	23	29	26	44	54	18	69	92
	<i>Summa</i>	100	100	100	100	100	100	100	100	100	305
Landstings- /region- fullmäktige	Ja idag	6	5	3	0	5	0	0	6	24	18
	Ja, tidigare	23	16	17	25	32	19	31	34	16	70
	Nej, aldrig	71	79	80	75	63	81	69	60	60	217
	<i>Summa</i>	100	100	100	100	100	100	100	100	100	305
Landstingsstyrelse/ landstingsnämnd	Ja idag	2	5	1	0	5	6	0	1	5	7
	Ja, tidigare	23	16	19	33	32	13	23	31	14	69
	Nej, aldrig	75	79	80	67	63	81	77	68	81	229
	<i>Summa</i>	100	100	100	100	100	100	100	100	100	305
Något av ovan- stående uppdrag på kommunal <i>eller</i> regional nivå	Ja idag	38	21	45	0	32	25	23	39	65	117
	Ja, tidigare	52	58	48	83	63	50	46	59	19	157
	Nej, aldrig	10	21	7	17	5	25	31	2	16	31
	<i>Summa</i>	100	100	100	100	100	100	100	100	100	305

Källa: RDU 2014.

Av tabell 4 framgår att andelen riksdagsledamöter som 2014 samtidigt hade någon form av uppdrag (folkvalt eller indirekt valt) på lokal eller regional nivå var 38 procent. 52 procent av ledamöterna saknade subnationella uppdrag men hade haft något sådant uppdrag tidigare och för endast 10 procent av ledamöterna är riksdagsuppdraget deras första och enda politiska uppdrag. Andelen som aldrig haft något annat uppdrag är högst i Kristdemokraterna, Folkpartiet (numera Liberalerna)¹ och Vänsterpartiet (21-31 procent) och lägst i Moderaterna, Centerpartiet och Socialdemokraterna (2-7 procent). Miljöpartiet utmärker sig genom att deras ledamöter inte har några lokala eller regionala uppdrag parallellt med riksdagsuppdraget, men de har den högsta andelen som haft sådana uppdrag tidigare.

Skiljer sig då riksdagsledamöterna med erfarenhet av subnationella uppdrag från andra ledamöter när det gäller kön, ålder, utbildningsgrad och bostadsort? Svaret på den frågan får vi i tabell 5 nedan.

¹ Folkpartiet bytte namn till Liberalerna i november 2015. Partiet kallas i detta papper för Folkpartiet eftersom nästan alla data syftar på perioden före namnbytet.

Tabell 5 Riksdagsledamöter 2014 egenskaper hos riksdagsledamöter efter erfarenhet av subnationella uppdrag (procent och medelvärde)

	Kommunala uppdrag				Landstingsuppdrag				N
	Ja, nu	Ja, förr	Nej, aldrig	S:a	Ja, nu	Ja, förr	Nej, aldrig	S:a	
Samtliga	36	47	16	100	7	27	67	100	305
Kön									
Män	38	44	18	100	7	28	65	100	163
Kvinnor	34	51	14	100	5	25	70	100	142
Utbildningsnivå									
Grundskola	43	43	14	100	14	14	72	100	7
Gymnasium/folkhögskola	38	51	11	100	12	20	62	100	69
Högskola/universitet	37	45	18	100	5	27	68	100	192
Forskarutbildning	0	56	44	100	0	44	56	100	9
Bostadsort									
Stockholms län	27	44	30	100	5	11	84	100	64
Övriga Svealand	35	52	13	100	10	40	50	100	48
Götaland	38	50	11	100	7	32	61	100	157
Norrland	47	33	19	100	3	11	86	100	36
Ålder									
18-30 år	46	26	28	100	4	15	81	100	46
31-40 år	38	35	27	100	11	13	76	100	63
40-50 år	40	48	12	100	4	43	53	100	81
50-60 år	30	63	7	100	8	28	64	100	90
60+ år	28	56	16	100	4	24	72	100	25
<i>Medelålder</i>	<i>44</i>	<i>48</i>	<i>40</i>		<i>45</i>	<i>46</i>	<i>44</i>		

Kommentar: Källa RDU 2014. Uppgifter om kön, bostadsort och ålder kommer från registerdata. Uppgifter erfarenhet av subnationella uppdrag och utbildningsnivå är självrapporterade.

Manliga riksdagsledamöter kombinerar riksdagsuppdraget med subnationella uppdrag något oftare än kvinnliga kollegor. Subnationella uppdrag, särskilt landstingsuppdrag, är något vanligare bland ledamöter med lägre utbildning. Ledamöterna från Stockholm har en klart lägre andel subnationella uppdrag, medan ledamöter från Götaland och i synnerhet Norrland har en hög nivå med kommunala uppdrag. Andelen landstingspolitiker är högst bland ledamöter från Svealand. Riksdagsledamöter som saknar erfarenhet av subnationella uppdrag är genomsnittligt yngre än ledamöter som har sådana uppdrag idag. Den äldsta gruppen är de som har haft subnationella uppdrag tidigare men inte längre.

Tidigare civil anställning i kommuner och landsting

Kopplingen mellan riksdagsledamöter och kommun- och landstingssektorn behöver inte nödvändigtvis gå via förtroendeuppdrag. Kommuner och landsting är stora arbetsgivare och en hög andel av de förtroendevalda har en bakgrund som anställda i dessa sektorer. I tabell 6 presenteras resultat kring vilka sektorer ledamöterna tidigare varit anställda i.

Tabell 6: Riksdagsledamöters anställningssektor före riksdagsuppdraget efter erfarenhet av subnationella uppdrag och parti (procent)

		<i>När du först gången valdes in i riksdagen, arbetade du då i statlig, kommunal, landstingskommunal eller privat tjänst?</i>						
		Statlig	Kommunal	Landstingskommunal	Privat	Företagare/jordbrukare	Förvärvsarbetade ej	S:a
Samtliga		16	25	11	38	4	6	100
Kommunalt uppdrag (KF, styrelse/nämnd)	Ja idag	12	33	13	35	3	4	100
	Ja, tidigare	17	24	9	38	3	9	100
	Nej, aldrig	20	11	11	44	7	7	100
Regionalt uppdrag (LF, styrelse/nämnd)	Ja idag	11	16	26	37	0	10	100
	Ja, tidigare	13	25	15	36	3	8	100
	Nej, aldrig	17	26	8	39	4	6	100
Parti	V	11	33	17	28	0	11	100
	S	12	28	10	42	2	6	100
	Mp	30	30	9	18	0	13	100
	C	10	26	11	32	16	5	100
	FP (L)	27	20	7	27	13	6	100
	KD	25	8	8	59	0	0	100
	M	19	29	10	32	2	8	100
	SD	9	9	15	58	6	3	100

Kommentar: Frågan och svarsalternativen citeras överst i tabellen. N=270-271 Källa: RDU 2014.

Drygt hälften av riksdagsledamöterna 2014 hade en anställning i offentlig tjänst före riksdagsuppdraget, och av dessa var 25 procentenheter kommunanställda, 11 procentenheter landstingsanställda och 16 procentenheter statsanställda. Vid en jämförelse med medborgarna är därför andelen offentligt anställda överrepresenterade bland ledamöterna (motsvarande andelar av medborgarna är 19, 6 respektive 6 procent (Källa: SCB 2016)). En jämförelse med resultat i tidigare RDU visar att dessa nivåer varit någorlunda stabila sedan 1980-talet.

Andelen tidigare kommunanställda är högst bland riksdagsledamöter med dubbla uppdrag i riksdag och kommun (33 procent), något lägre bland riksdagsledamöter med tidigare erfarenhet av sådana uppdrag (24 procent) och betydligt lägre bland ledamöter som aldrig haft kommunala uppdrag (endast 11 procent). Bland riksdagsledamöter med aktuell, tidigare och ingen erfarenhet av landstingsuppdrag är mönstret detsamma i relation till arbetslivserfarenhet i landstingskommunal sektor (26, 15 och 8 procent). Om vi ser till de 10 procent som aldrig haft några uppdrag på lokal eller regional nivå har ändå cirka en femtedel av dessa varit civilt anställda på någon av dessa nivåer. Det parti som har högst andel av både kommun- och landstingsanställda ledamöter är Vänsterpartiet (33 respektive 17 procent). Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Moderaterna har också en relativt sett hög andel kommunanställda (28-30 procent). Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna lägst andel kommunanställda (8-9 procent) och Folkpartiet och Krisdemokraterna har den lägsta andelen landstingsanställda (7-8 procent).

Flernivåpolitiska åsikter

Regeringsformen slår fast att kommunalt självstyre är ett av de sätt på vilket det svenska folkstyret förverkligas (RF 1:1), och där sägs också att självstyret inte får begränsas i onödan (eller snarare att ”en inskränkning i den kommunala självstyrelsen [inte bör] gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den”. RF 14:3). Men några närmare riktlinjer för hur självstyret ska utformas finns inte – det är riksdagen som slutligen avgör på vilka politiska nivåer som olika offentliga verksamheter ska ligga. Och riksdagen kan på en rad områden begränsa handlingsfriheten för kommuner och landsting (Bengtsson & Karlsson, 2012). De ekonomiska förutsättningarna för kommuner och landsting bestäms också i riksdagen, inte minst när det gäller skatteutjämning och storleken på statsbidragen. Partiernas hållningar varierar påtagligt i flernivåpolitiska frågor, och ideologiska positioner i synen på värdet av självstyre och servicevariation i relation till värdet av nationell jämlikhet och serviceuniformitet förklarar en del av denna variation. Tidigare studier visar att det även finns variationer inom partierna som kan knytas till politikens och hemortens egenintresse (Karlsson, 2015b).

Frågor om flernivå och självstyre innehåller flera dimensioner (jfr. Hansen 2004). En distinktion handlar om det formella handlingsutrymmet – hur hårt staten styr vad kommuner och landsting får och inte får göra. Kopplat hit är också frågan om likvärdig service i hela landet – där likvärdighet normalt står för ökad statlig kontroll över den kommunala verksamheten. En kommunpartist som företräder kommunsektorns intressen borde i dessa fall vara positiv till att minska statens inflytande över kommunal politik och mer negativ till betoning av likvärdig service. Att ha ett kommunalt veto i frågan om friskolor skulle kunna vara ett exempel på en fråga som kommunpartiet stödjer.

En annan dimension handlar om hur stor möjlighet kommuner och landsting har att bedriva politik – en möjlighet som delvis beror på vilka och hur stora politikområden de ansvarar över. Vilken politisk nivå ska till exempel ansvara för skolan? Här borde man förvänta sig att kommunpartiet står för en kommunal skola och vara emot ett förstatligande.

Vid sidan av dessa finns flernivåpolitiska frågor där det inte är lika tydligt vad ett kommunpartistisk position borde vara. Hit hör frågor om centralisering respektive decentralisering av service, som är mycket brännande i lokal och regional politik. Hit hör också frågor om själva flernivåsystemets struktur, till exempel synen på den regionala nivåns framtid. Man borde kanske förvänta sig att landstingspolitiker är mer positiva till att bevara den regionala nivån och kanske utveckla den till storregioner, men det är inte säkert att kommunpolitikerna delar denna åsikt.

En förutsättning för att kommunpartiet tydligt ska skilja ut sig i riksdagen är att partipiskan i de traditionella partierna inte är för hård. Vissa frågor är mycket tydligt partipolitiserade och här kan det vara svårt att ha en avvikande hållning. I andra frågor är partiskillnaderna inte lika stora, och här har kommunpartiet en större chans att avvika. I RDU 2014 tog riksdagsledamöterna ställning till en rad flernivåpolitiska frågor, varav några är av mer principiella karaktär medan andra är aktuella politiska sakfrågor. Resultaten från dessa frågor redovisas i tabell 7 (för samtliga ledamöter) och i tabell 8 (uppdelat efter parti).

Tabell 7: Riksdagsledamöters åsikter i flernivåpolitiska frågor (procent och balansmått)

	Mycket bra förslag	Ganska bra förslag	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt förslag	Mycket dåligt förslag	S:a	Balans Bra-dåligt	N
Minska statens inflytande över kommunernas verksamhet	5	25	38	29	3	100	-2	286
Verka för att skapa likvärdig service mellan kommuner i hela landet	26	56	10	7	1	100	+74	286
Minska den nuvarande omfördelningen från rika till fattiga kommuner och landsting	3	11	18	31	37	100	-54	287
Avskaffa landstingen/regionerna som politisk nivå	11	19	19	28	23	100	-21	288
Genomföra en regionreform och skapa storregioner i hela landet	11	32	21	19	17	100	+7	285
Koncentrera specialistsjukvård till storsjukhusen	20	40	24	14	2	100	-17	287
Kommunerna ska kunna sätta stopp för etablering av nya friskolor	33	22	6	12	27	100	+16	287
Låta staten överta ansvaret för skolan från kommunerna	21	13	17	23	24	100	-13	288

Kommentar: Frågan löd: ”Nedan finns ett antal förslag som förekommit i den politiska debatten. Vilken är din åsikt om vart och ett av dem?”. Svartalternativen anges i kolumnrubrikerna. Källa: RDU 2014.

Tabell 8: Riksdagsledamöters åsikter i flernivåpolitiska frågor efter parti (medelvärde 0–100 samt Eta²)

	<i>Samtliga</i>	<i>Partier</i>									
		V	S	MP	C	FP	KD	M	SD	Eta ²	
Minska statens inflytande över kommunernas verksamhet	50	38	43	49	75	34	44	60	57	0,20	
Verka för att skapa likvärdig service mellan kommuner i hela landet	75	88	80	74	75	77	79	60	76	0,15	
Minska den nuvarande omfördelningen från rika till fattiga kommuner och landsting	28	11	12	10	32	41	35	52	45	0,41	
Avskaffa landstingen/regionerna som politisk nivå	41	24	21	31	21	55	79	70	56	0,44	
Genomföra en regionreform och skapa storregioner i hela landet	50	50	61	49	68	65	65	35	24	0,22	
Koncentrera specialistsjukvård till storsjukhusen	65	54	63	58	51	83	88	75	58	0,14	
Kommunerna ska kunna sätta stopp för etablering av nya friskolor	55	100	87	64	16	8	13	8	76	0,80	
Låta staten överta ansvaret för skolan från kommunerna	45	82	23	36	11	98	67	40	96	0,64	

Kommentar: För frågeformulering, se tabell 11. Ledamöterna svarade på en femgradig skala (kodvärden inom parentes): Mycket bra förslag (100); Ganska bra förslag (75); varken bra eller dåligt förslag (50); ganska dåligt förslag (25); mycket dåligt förslag (0). Tabellens presenterar medelvärden på denna skala. Eta² är ett sambandsmått som här kan tolkas som hur stor andel av svarsvariationen i varje fråga som förklaras av ledamöternas partitillhörighet. N=286-288. Källa: RDU 2014

De tre första politiska förslagen i tabellerna 7 och 8 handlar om principer för relationen mellan stat och kommun. Det första, att ”minska statens inflytande över kommunernas verksamhet”, är ett bra mått på hur riksdagsledamöterna ser på självstyrets styrka. Bland riksdagsledamöterna är det vanligaste svaret det neutrala mittenalternativet (38 procent), vilket kan tolkas som att man är nöjd med nuvarande situation, men nästan lika många vill antingen öka (32 procent) eller minska (30 procent) statens inflytande över kommunerna. Centerpartister och moderater är mest positiva till att stärka kommunernas självstyre, medan vänsterpartister och folkpartister är mest negativa. När det gäller förslaget om att ”verka för att skapa en likvärdig service mellan kommuner i hela landet” är en överväldigande majoritet (82 procent) positiva. Här följer svarsmonstret vänster-högerskalan: Vänsterpartister är mest positiva och moderater minst. Till förslaget att minska den nuvarande omfördelningen från rika till fattiga kommuner är dock en klar majoritet (68 procent) negativa. Även här återfinns ett vänster-högermonster där moderater är mest positiva och vänsterpartister är mest negativa. I båda dessa frågor är dock partipolitisk tillhörighet en relativt sett svag förklaringsfaktor – det är därför inte osannolikt att kommunpartisterna har utrymme att utmärka sig här.

Vid tiden för undersökningsperioden var frågan om den svenska regionala nivåns framtid uppe för diskussion. En utredning tillsattes sedermera för att ta fram förslag i frågan, och i skrivande stund (hösten 2016) har förslag om tre nya storregioner presenterats (SOU, 2016:48). Dessa konkreta förslag fanns dock inte när riksdagsledamöterna svarade på frågor om regioner i slutet av 2014 och början av 2015. Vid det tillfället var det en majoritet, 51 procent som tyckte det var en dålig idé att avskaffa den regionala politiska nivån och 30 procent som tyckte det vara en bra idé. Mest positiva var företrädare för Kristdemokraterna och Moderaterna, minst positiva var socialdemokrater och centerpartister. Förslaget om att inrätta storregioner i hela landet hade mer stöd än motstånd, och här var det Sverigedemokraterna och Moderaterna som var mest kritiska och de borgerliga mittenpartierna som var mest positiva. Synen på förslag om storregioner hade större spridning inom partierna än synen på den regionala nivåns framtid – som var mer partibundet.

Riksdagsledamöterna svarade även på tre flernivåpolitiska sakfrågor. Den första av dessa rörde värdet av centralism och specialisering i relation till decentralisering och servicetillgänglighet: ”koncentrera specialistsjukvård till storsjukhusen”. Klart fler riksdagsledamöter (60 procent) tyckte att detta var ett bra förslag än ett dåligt förslag (16 procent). Av de flernivåpolitiska frågor som här analyseras var detta det förslag som hade svagast samband med partitillhörighet. Kristdemokrater och folkpartister var mest positiva och Centerpartister och Vänsterpartister var mest negativa.

Nästa förslag gällde om ”kommunerna ska kunna sätta stopp för etablering av nya friskolor”. I den pågående diskussionen om friskolorna fanns förslag om kommunalt veto för nyetablering av friskolorna för att göra det enklare för kommunerna att styra över organiseringen av skolan. Något fler ledamöter (55 procent) var för detta förslag än som var emot (39 procent). Men synen på detta förslag, som på ytan handlar om graden av kommunalt självstyre, tycks följa strikta partilinjer enligt vänster-högerskalan. Av de här nämnda flernivåpolitiska frågorna är detta den som har starkast samband med partitillhörighet. Mest positiva till för-

slaget var vänsterpartister och socialdemokrater, minst positiva var folkpartister och moderater.

Slutligen tog riksdagsledamöterna ställning till ett förslag som berörde ansvarsfördelningen mellan stat och kommun för ett central verksamhetsområde, nämligen att ”låta staten överta ansvaret för skolan från kommunerna.” Här var 33 procent av riksdagsledamöterna positiva och 47 procent negativa. Och i denna fråga ger ledamöternas vänster-högerposition ingen som helst ledning. Folkpartister, sverigedemokrater och vänsterpartister var mest positiva medan centerpartister och socialdemokrater var mest negativa. Även i denna fråga är partitillhörighet en mycket viktig förklaringsfaktor. Chansen att kommunpartisterna skulle avvika från partilinjen i skolfrågorna är därför liten.

Effekter på åsikter av subnationella erfarenheter

I det föregående avsnittet presenterades riksdagsledamöternas åsikter i flernivåpolitiska frågor uppdelat efter parti. Det är nu dags att undersöka huruvida medlemmarna i Kommunpartiet skiljer sig från övriga riksdagsledamöter – och om medlemskap i detta parti har en effekt på åsikterna som är i nivå med de övriga partierna.

Vilka är då ledamöterna i kommunpartiet? Som tidigare avsnitt har avslöjat finns inget självklart svar på den frågan. Om man skulle räkna samtliga ledamöter som har någon form av anknytning till kommuner eller landsting blir partiet mycket stort. Hela 90 procent av riksdagsledamöterna har eller har haft politiska uppdrag på lokal och regional nivå, och om vi även räknar in ledamöter med en tidigare arbetslivserfarenhet i kommuner och landsting till kommunpartiet så kommer vi upp i 92 procent. Med en sådan definition skulle vi nästan kunna tala om en kommunal enpartistat.

En mer rimlig utgångspunkt är att utgå endast från de ledamöter som vid sidan av riksdagsuppdraget är aktiva politiker på lokal eller lokal nivå, som folkvalda eller indirekt valda i styrelse eller nämnd. Denna grupp utgjorde vid tiden för RDU 2014 38 procent av riksdagens ledamöter. I kommande analyser (Modell A) kommer därför ”har subnationella politiska förtroendeuppdrag idag” (*Subnat idag*) att vara den primära oberoende variabeln. Om effekten och förklaringskraften av denna variabel på riksdagsledamöternas åsikter och prioriteringar i flernivåpolitiska frågor motsvarar dem av att tillhöra ett politiskt parti är det rimligt att tala om ett kommunparti i riksdagen.

Men analysen bör också ta hänsyn till att medlemskapet i kommunpartiet inte nödvändigtvis är binärt. Kopplingen till de subnationella nivåerna kan se olika ut: ledamöterna kan ha mer eller mindre aktuella erfarenheter av politiska uppdrag; ledamöterna kan även ha haft civila arbetslivserfarenheter från kommuner och landsting; och erfarenheter från kommuner respektive från landsting kan skilja sig åt. I en alternativ modell (Modell B) kommer därför följande faktorer att ingå som oberoende variabler: Först två set av dummyvariabler: För det första ”har kommunalt politiskt förtroendeuppdrag idag” (*Kom idag*); ”har tidigare haft kommunalt politiskt förtroendeuppdrag” (*Kom förr*); samt ”har aldrig haft kommunalt

politiskt förtroendeuppdrag” (*Kom aldrig*). För det andra en motsvarande uppsättning dummyvariabler för uppdrag i landstinget: *LT idag*; *LT förr*; samt *LT aldrig*. I Modell B inkluderas även två indikatorer för civil arbetslivserfarenhet: ”har tidigare arbetat i kommunal sektor” (*Kom arb*) respektive ”har tidigare arbetat i landstingskommunal sektor (*LT arb*)

Effekterna av erfarenhet av subnationella uppdrag och anställningar identifieras här genom OLS-regressioner. För varje beroende variabel analyseras först den bivariata effekten av de oberoende variablerna (både uppdrag, arbetslivserfarenhet och partitillhörighet). Genom denna analys kan storleken på effekten av att ha subnationella uppdrag (*Subnat idag*) jämföras med effekterna av att tillhöra olika enskilda partier. Den bivariata analysen av effekten av *Kom idag* utgör i sig själv därför Modell A. I en kontrollmodell (Modell P) analyseras därefter effekterna av enbart partitillhörighet. I modellerna AP och BP analyseras slutligen effekterna av subnationella uppdrag, arbetslivserfarenhet och partitillhörighet under kontroll för varandra. Samtliga oberoende variabler är diktoma och kodade 0–1. Samtliga oberoende variabler kodas om till en skala från 0 till 100.

Resultaten från dessa analyser (bivariat, Modellerna A, P, AP, B, BP) presenteras i tabellappendix (tabellerna A1-8). Resultaten summeras även i tabell 9 där de effekter av subnationella uppdrag som är statistiskt signifikanta under kontroll för parti i modellerna AP och BP presenteras.

Tabell 9: Riksdagsledamöters åsikter i flernivåpolitiska frågor, OLS regressionsanalys (b-värden under kontroll för partitillhörighet).

	Modell AP	Modell BP					
	<i>Subnat idag</i>	<i>Kom idag</i>	<i>Kom förr</i>	<i>LT idag</i>	<i>LT förr</i>	<i>Kom arb</i>	<i>LT arb</i>
Minska statens inflytande över kommunernas verksamhet	+10****			+18****			
Verka för att skapa likvärdig service mellan kommuner i hela landet	-6**			-13**			
Minska den nuvarande omfördelningen från rika till fattiga kommuner och landsting	-5*	-7*					
Avskaffa landstingen/regionerna som politisk nivå							
Genomföra en regionreform och skapa storregioner i hela landet							+19***
Koncentrera specialistsjukvård till storsjukhusen				+11*		+6*	+9*
Kommunerna ska kunna sätta stopp för etablering av nya friskolor						+5*	
Låta staten överta ansvaret för skolan från kommunerna							

Kommentar: Tabellen bygger på resultaten i tabellerna A1-8 i tabellappendix nedan. Tabellens resultat är effekter av subnationella uppdrag och anställningar (b-värden) under kontroll för ledamöternas partitillhörighet. Samtliga oberoende variabler är kodade 0-100. Endast signifikanta effekter redovisas. P-värden: **** = <.001, *** <.01, ** <.05, * <.10. N = 267-286. Källa: RDU 2014.

Självstyre, servicevariation och utjämning. Det är frågor som direkt berör självstyrets omfattning som vi har störst förväntning om att kommunpartisterna skulle utmärka sig som företrädare för kommunintresset. Den övergripande bilden är också att ledamöter med subnationella uppdrag är klart mer positiva till att minska statens inflytande över kommunernas verksamhet (och därmed, får man förmoda, negativa till att minska det lokala självstyret). Subnationella uppdrag tycks också ha samband med en relativt sett större ovilja att mot att skapa likvärdig service – en strävan som normalt brukar medföra ökad statlig styrning av kommunala verksamheter och därmed minskad autonomi. Ledamöter med subnationella uppdrag är också marginellt mer negativa till att minska den nuvarande omfördelningen mellan rika och fattiga kommuner. Men i de två senare frågorna är effekterna av subnationella uppdrag svaga. I alla tre fallen drar aktuell erfarenhet av kommun- respektive landstingsuppdrag åt samma håll, men när de kontrolleras för varandra är det i första hand landstingsuppdrag som har signifikanta effekter på åsikter om självstyrets omfattning och likvärdig service, medan kommunala uppdrag har störst betydelse för synen på skatteutjämning.

I fråga om självstyrets storlek och synen på likvärdig service i hela landet är effekten av ”subnationella uppdrag idag” helt i nivå med effekten av andra enskilda partier. Förklaringskraften av partitillhörighet är större än av subnationella erfarenheter, men de senare tillför ändå substantiell förklaringskraft till modellen. Det är därför i dessa frågor, som är av hög principiell betydelse för kommunsektorn, rimligt att tala om ett kommunparti. I skatteutjämningsfrågan är partitillhörighet däremot den överlägset viktigaste faktorn – och kommunpartiets betydelse är negligerbar i sammanhanget.

Regionfrågan och sjukvårdslokalisering. Riksdagsledamöternas åsikter i regionfrågan har något förvånande inget som helst samband med deras erfarenhet av regionala, eller för den delen kommunala, uppdrag. Däremot kan vi notera en kraftig effekt av arbetslivserfarenhet från landstingssektorn i det att riksdagsledamöter som tidigare jobbat i landstinget är mer positiva till storregionreformen.

I relation till den fråga som handlar om lokalisering av sjukvården – den kanske politiskt mest brännande aspekten av landstingens viktigaste verksamhet – är betydelsen av subnationella uppdrag också förvånande liten. Aktiva landstingspolitiker är något mer positiva till att koncentrera specialistvård till storsjukhusen. Värt att notera är att även i denna fråga bidrar arbetslivserfarenhet med viss förklaringskraft – ledamöter med civil bakgrund i både kommunsektorn och landstingssektorn är mer positiva till förslaget.

Skolfrågorna. Kommunernas största enskilda verksamhet är skolan. I de frågor som här analyserats som berör kommunernas ansvar för skolan (att kunna sätta stopp för etablering av nya friskolor samt att låta staten överta ansvaret för skolan) finns inga effekter av kommunala politiska uppdrag, varken nuvarande eller tidigare. Kommunpartiet har här abdikerat och det är istället de traditionella partierna som förklarar resultatet – skiljelinjerna mellan partierna är mycket skarpa. Endast en effekt av subnationella erfarenheter kan noteras, kommunanställda är något mer positiva till kommunalt veto för nya friskolor.

Riksdagsledamöters kontakter och inflytande på lokal och regional nivå

En stor del av arbetet som riksdagsledamot innebär att upprätthålla ett kontaktnät med det omgivande samhället. Vilka samhällsaktörer som ledamöterna har mer eller mindre kontakt med beror givetvis på vilka uppdrag de har i utskott och i partiet (Brothén, 2002). De allra flesta riksdagsledamöter har täta kontakter med de lokala partiorganisationer som nominerat dem till riksdagen, och en försvarlig del av de ledande företrädarna i dessa organisationer har politiska uppdrag i kommuner och landsting. Men utöver det är det relevant att undersöka hur om ledamöter med multipla mandat har fler kontakter än de som har singelmandat. I tabell 10 redovisas svaren på en fråga i RDU 2014 på detta tema.

Tabell 10: Riksdagsledamöters kontakter med kommun- och landstingspolitiker (gångar per år), OLS regressionsanalys (b-värden under kontroll för partitillhörighet).

	Modell AP <i>Subnat</i> <i>idag</i>	Modell BP			
		<i>Kom</i> <i>idag</i>	<i>Kom</i> <i>förr</i>	<i>LT</i> <i>idag</i>	<i>LT</i> <i>förr</i>
Kontakter med kommunpolitiker i din hemkommun	+29****	+35****			+22****
Kontakter med kommunpolitiker i andra kommuner	+8*	+14**		+16***	
Kontakter med landstingspolitiker		+12*	+12**		

Kommentar: Frågan löd *Hur ofta har du kontakt med personer i följande kategorier för att diskutera politiska frågor?* Svaren gavs på följande skala med kodvärden inom parentes: Dagligen (300); flera gånger i veckan (100); någon gång i veckan (52); någon gång i månaden (12); någon gång i halvåret (2); någon gång om året (1); aldrig (0). Tabellen bygger på resultaten i tabellerna A11-13 i tabellappendix nedan. Tabellens resultat är effekter av subnationella uppdrag och anställningar (b-värden) under kontroll för ledamöternas partitillhörighet. Samtliga oberoende variabler är kodade 0-100. Endast signifikanta effekter redovisas. P-värden: **** = <.001, *** <.01, ** <.05, * <.10. Källa: RDU 2014).

Resultaten visar tydligt att riksdagsledamöters erfarenhet av subnationella uppdrag kraftigt påverkar deras kontaktfrekvenser med lokala och regionala politiker. Ledamöter med aktuella kommunala uppdrag träffar andra kommunpolitiker i hemkommunen 35 gånger fler per år än ledamöter som saknar sådana uppdrag, vilket är mer än nästan dubbelt så ofta som ledamöter som aldrig haft sådana uppdrag. Även ledamöter med arbetslivsbakgrund i kommunen träffar kommunpolitiker oftare än andra.

Ledamöter med kommunala uppdrag träffar också landstingspolitiker och kommunpolitiker i andra kommuner oftare. Riksdagsledamöter med regionala uppdrag träffar dock inte regionpolitiker oftare än andra politiker. I samma fråga angav riksdagsledamöterna också hur ofta de hade kontakter med en rad andra typer av politiska aktörer (medborgare, partikamrater, politiska motståndare, statsråd, intresseorganisationer, EU-politiker). Det är dock bara i relation till politiker på lokal och regional nivå som erfarenhet av subnationella uppdrag har systematiska och statistiskt säkerställda samband med kontaktmönster.

Givet att så många riksdagsledamöter har uppdrag och täta kontakter med politiker på lokal och regional nivå – innebär det också att ledamöterna upplever att de har ett politiskt inflytande på dessa nivåer? I RDU 2014 graderade ledamöterna sitt inflytande i olika instanser. Resultaten från denna fråga redovisas i tabell 11.

Tabell 11: Riksdagsledamöters upplevda inflytande i det egna landstinget och kommunen. OLS regressionsanalys (b-värden under kontroll för partitillhörighet).

	Modell AP	Modell BP					
	<i>Subnat idag</i>	<i>Kom idag</i>	<i>Kom förr</i>	<i>LT idag</i>	<i>LT förr</i>	<i>Kom arb</i>	<i>LT arb</i>
Upplevt inflytande i ditt landsting/region (0-100)	+5*			+27****			
Upplevt inflytande i din kommun (0-100)	+24****	+27****					

Kommentar: Frågan löd *I vilken utsträckning upplever du att du personligen kan påverka politiska beslut som fattas*. Ledamöterna svarade på en elvgradig skala från 0 (inte alls) till 10 (i mycket stor utsträckning). Här har skalan okodats till 0–100. Tabellen bygger på resultaten i tabellerna A14-15 i tabellappendix nedan. Tabellens resultat är effekter av subnationella uppdrag och anställningar (b-värden) under kontroll för ledamöternas partitillhörighet. Endast signifikanta effekter redovisas. P-värden: **** = <.001, *** <.01, ** <.05, * <.10. Källa: RDU 2014, (Karlsson, 2015c).

När det gäller upplevt inflytande i kommun- och landstingspolitiken finns dock klara skillnader. De som har dubbla uppdrag upplever sig ha klart större inflytande över den subnationella nivå de har uppdrag på än ledamöter som saknar uppdrag på denna nivå. Det är till och med så att riksdagsledamöter med kommunala uppdrag upplever sig ha större inflytande i kommunen än i riksdagen. För ledamöter med regionala uppdrag upplevs inflytandet där vara lika stort som i riksdagen.

Kontrollanalyser visar också att erfarenhet av subnationella uppdrag inte tycks spela någon roll för det upplevda inflytande i riksdagsarbetet. På marginalen upplever sig ledamöter med tidigare erfarenheter av kommunala uppdrag ha större inflytande över riksdagsarbetet som helhet än ledamöter med dubbla uppdrag idag eller som aldrig haft kommunala uppdrag. Men skillnaderna är små och inte statistiskt signifikanta.

Fokus i det politiska arbetet

En stor del av riksdagsarbetet bedrivs i riksdagens utskott. Det finns 272 ordinarie platser i de 15 utskotten och i EU-nämnden, och ännu fler ersättarplatser. Det vanliga är att en riksdagsledamot är ordinarie ledamot i ett utskott och ersättare i ett eller flera andra. Med tanke på kommunernas och landstingens stora betydelse i den svenska förvaltningsmodellen bereder i princip samtliga utskott frågor som berör subnationell politiska nivåer. Men där några utskott fokuserar mer på nationella och internationella frågor ansvarar andra i högre grad för frågor av relevans för regional och lokal nivå. Mot den bakgrunden är det relevant att fråga sig om ledamöter med subnationella politiska uppdrag flockas de till vissa utskott? Utskottsfördelningen bland samtliga ledamöter (ordinarie och ersättare) efter erfarenhet av subnationella uppdrag presenteras i tabell 12.

Tabell 12 Riksdagsledamöternas utskottstillhörighet efter erfarenhet av subnationella uppdrag (procent bland både ordinarie ledamöter och ersättare)

	Kommunala uppdrag				Landstingsuppdrag				N
	Ja, nu	Ja, förr	Nej, aldrig	S:a	Ja, nu	Ja, förr	Nej, aldrig	S:a	
Utbildningsutskottet	51	41	8	100	0	28	72	100	39
Näringsutskottet	50	37	13	100	8	32	60	100	38
Trafikutskottet	46	43	11	100	14	27	60	100	37
Försvarsutskottet	46	40	14	100	11	29	60	100	35
Miljö- och jordbruksutskottet	45	35	20	100	10	28	62	100	40
Civilutskottet	43	37	20	100	6	26	68	100	35
Kulturutskottet	39	44	17	100	8	19	72	100	36
Arbetsmarknadsutskottet	37	39	24	100	2	22	76	100	41
Konstitutionsutskottet	37	29	34	100	3	34	63	100	38
Finansutskottet	31	46	23	100	8	23	69	100	39
Socialutskottet	30	57	13	100	8	30	62	100	37
Utrikesutskottet	30	53	18	100	5	20	75	100	40
Justitieutskottet	28	51	21	100	2	26	72	100	39
EU-nämnden	28	48	25	100	6	22	72	100	65
Socialförsäkringsutskottet	27	51	22	100	5	34	61	100	41
Skatteutskottet	27	46	27	100	5	22	73	100	37
<i>Samtliga</i>	<i>37</i>	<i>47</i>	<i>16</i>	<i>100</i>	<i>7</i>	<i>27</i>	<i>67</i>	<i>100</i>	<i>305</i>

Kommentar: Tabellens resultat bygger på självrapportering av såväl erfarenhet av tidigare uppdrag samt utskottstillhörighet. Utskotten är sorterade efter högsta andel ledamöter som idag kombinerar riksdagsuppdraget med kommunala uppdrag. Källa: RDU2014.

Kommunernas enskilt största verksamhetsområde är utbildning, och det är också i utbildningsutskottet som vi hittar den största andelen ledamöter med kommunala uppdrag (51 procent), och den lägsta som aldrig haft sådana uppdrag (8). Där näst följer Näringsutskottet (50) och Trafikutskottet (46), som båda kopplar an till kommunala angelägenheter som näringslivsutveckling, regional utveckling, transporter och infrastruktur med mera. Försvarsutskottet (46), Miljö- och jordbruksutskottet (45), Civilutskottet och Kulturutskottet (39) har också relativt sett höga andelar ledamöter med kommunala uppdrag – och samtliga av dessa hanterar frågor som berör kommunala verksamheter (räddningstjänst, miljöfrågor, bostadsfrågor, kulturfrågor). Utskott som däremot i högre utsträckning fokuserar på statliga och internationella frågor har en lägre andel kommunpolitiker (som Utrikesutskottet (30), Justitieutskottet (28), EU-nämnden (28), Socialförsäkringsutskottet (27) och Skatteutskottet (27)).

Ett undantag från mönstret att kommunpolitiker återfinns i utskott med relevans för kommuner är Socialutskottet, som ansvarar för frågor som täcker väsentliga delar av de kommunala verksamheterna. I detta utskott är dock andelen kommunpolitiker lägre än riksdagen som helhet (30) – men utskottet har samtidigt den högsta andelen ledamöter med tidigare erfarenhet av kommunala uppdrag. Socialutskottet ansvarar också för landstingens absolut tyngsta ansvarsområde, hälso- och sjukvården, men andelen landstingspolitiker är inte högre i detta utskott än i andra. Den högsta andelen aktiva landstingspolitiker återfinns i Trafikutskottet.

En annan fråga som ställdes i Riksdagsundersökningen rörde i vilken utsträckning riksdagsledamöterna ägnar sig åt frågor med fokus på olika politiska nivåer, såsom globala frågor, EU-frågor, landstingsfrågor och kommunala frågor. Resultaten från denna fråga presenteras i Tabell 13.

Tabell 13: Riksdagsledamöters fokus på kommunala och landstingskommunala frågor. OLS regressionsanalys (b-värden under kontroll för partitillhörighet).

	Modell AP	Modell BP			
	Subnat idag	Kom idag	Kom förr	LT idag	LTKomLT förr arb arb
Ägnar som riksdagsledamot tid åt kommunala frågor (0-100)	+12****	+14****			
Ägnar som riksdagsledamot tid åt landstingskommunala frågor (0-100)				+14**	

Kommentar: Frågan löd *I hur stor utsträckning ägnar du dig som riksdagsledamot åt följande frågor ? (0 inte alls – 10 i mycket stor utsträckning)*. Här har skalan okodats till 0–100. Tabellen bygger på resultaten i tabellerna A9-10 i tabellappendix nedan. Tabellens resultat är effekter av subnationella uppdrag och anställningar (b-värden) under kontroll för ledamöternas partitillhörighet. Endast signifikanta effekter redovisas. N=277-279 P-värden: **** = <.001, *** <.01, ** <.05, * <.10. Källa: RDU 2014

Resultaten i tabell 13 visar tydligt att ledamöter med subnationella uppdrag i högre grad ägnar sig åt frågor som berör dessa nivåer även i riksdagsarbetet. Men det är ledamöter som idag är aktiva på flera nivåer som gör denna prioritering, det finns ingen signifikant skillnad mellan ledamöter som har erfarenhet av tidigare subnationella uppdrag och de som aldrig haft sådana uppdrag. En reservation här är att även om den fråga som analysen byggde på uttryckligen utgick från vilka frågor man prioriterar inom ramen för riksdagsuppdraget kan det inte uteslutas att det är arbetsuppgifter inom ramen för de subnationella uppdragen som svaren återspeglar. Subnationella uppdrag har för dessa frågor en klart större förklaringskraft än partitillhörighet.

Kontrollanalyser visar vidare att det finns en svag tendens att ledamöter med subnationella uppdrag i lägre grad engagerar sig i internationella frågor. I tabellappendix redovisas även partiskillnader i denna fråga, och det visar sig att centerpartister säger sig ägna mest tid åt både kommunala frågor och landstingsfrågor, och miljöpartister minst tid. Som enskild förklaringsfaktor för grad av fokus på lokala och regionala frågor är erfarenhet av subnationella uppdrag en viktigare förklaringsfaktor än parti.

Diskussion – finns det verkligen ett kommunparti i riksdagen?

De politiska nivåerna i Sverige är tätt sammanbundna, inte minst genom traditionen av multipla mandat. De allra flesta riksdagsledamöter har aktuella eller tidigare erfarenheter av uppdrag på subnationell nivå. Dessutom har en hög andel av dem arbetslivserfarenhet från kommunal och landstingskommunal sektor. Resultaten i detta papper visar att riksdagsledamöter med erfarenhet av subnationella uppdrag också har mycket tätare kontakter med lokala och regionala politiker än vad andra ledamöter har. Och eftersom det finns många belegg för att politiker normalt påverkas av relationer, erfarenheter och intressen hos grupper och organisationer som de företräder (Gilljam & Karlsson, 2015; Karlsson, 2003, 2013; Kokkonen & Karlsson, kommande) vore det rimligt att anta att de också påverkas av sin relation till kommuner och landsting i sin rikspolitiska gärning.

Men när det kommer till betydelse för riksdagsledamöternas åsikter i flernivåpolitiska frågor är effekten av subnationella uppdrag begränsade. Visst finns förväntade mönster som visar att ledamöter som har subnationella uppdrag är mer positiva till lokal självstyrelse och mindre positiva till värdet av likvärdig service i hela landet. I relation till ledamöternas partipolitiska tillhörighet är effekterna av subnationella uppdrag i dessa principiella frågor substantiella. Men i flernivåpolitiska frågor som berör den skatteutjämning, den regionala nivåns framtid, lokaliseringen av sjukvården och kommunernas ansvar för skolan är effekterna av subnationella erfarenheter försumbara i relation till effekterna av riksdagsledamöternas partitillhörighet.

En tolkning av dessa resultat är att i partipolitiserade frågor, där riksdagspartierna har tagit klar ställning, finns litet utrymme för partiintern variation och tvärpolitisk samverkan. Tydliga exempel på sådana frågor rör skatteutjämning och organiseringen av skolan. Men de mer principiella flernivåfrågorna om självstyrets omfattning och värdet av nationell jämlikhet är inte lika tydligt partiskiljande, och där kan erfarenheter från subnationella uppdrag få betydelse.

Ytterligare frågor som inte är lika partiskiljande, men där det inte självklart vad ett kommunintresse skulle innebära (till exempel regionfrågan och lokaliseringen av sjukvården) finns heller ingen enhetlig hållning bland "kommunpartisterna". Och där erfarenhet av subnationella uppdrag har större betydelse för principiella frågor verkar erfarenhet av anställning få effekt i mer konkreta sakfrågor. Man kan därför spekulera i om det är andra typer av sakliga erfarenheter från kärnverksamheterna som här spelar in, snarare än att tidigare anställda är bevakare kommunernas och landstingens intressen.

Det är mot bakgrund av dessa resultat tveksamt om det går att tala om ett kommunparti i riksdagen som systematiskt står bakom förslag som ligger i kommunernas och landstingens intressen. Det är i så fall endast i principiella och mindre partipolitiserade frågor som kommunpartiet blir synligt. Per-Anders Roth har pekat på att det reella kommunpartiet i svensk politik sedan lång tid tillbaka snarast återfinns utanför riksdagen, i kommunernas och landstingens nationella organisationer – nuvarande SKL (Roth, 1996) jämför (Feltenius, 2011).

Resultaten i detta papper har emellertid också tydligt pekat på att riksdagsledamöter som har uppdrag på lokal och regional nivå i högre grad ägnar sig åt frågor som angår dessa politiska nivåer. De väljer i högre grad utskott med relevans för sina respektive politiska nivåer och upprätthåller tätare kontakter med andra politiska företrädare för kommuner och landsting. På det sättet utkristalliserar sig kommun- och landstingspolitikerna från övriga riksdagsledamöter, vilka i relativt sett högre grad ägnar sig åt nationella och internationella frågor. Från dessa resultat är det rimligt att anta att riksdagens kommun- och landstingspolitiker åtminstone har möjligheten att se till att lokala och regionala frågor kommer upp på den politiska agendan och att deras erfarenheter har möjlighet att ge bidrag till riksdagens beredande arbete i sådana frågor. Det är troligen därför mer rimligt att beskriva Kommunpartiet i Sveriges riksdag, om det finns, som ett (potentiellt) agendasättande parti än ett åsiktsdrivet parti.

Tabellappendix

För samtliga tabeller A1-15 gäller:

K = Kontrollgrupp. P-värden: **** = <.001, *** <.01, ** <.05, * <.10.

Modell A/AP/P: N=277-286 Modell B/BP: 267-270.

De beroende variablerna är genomgående kodade 0–100 (med undantag av A11-13 som avser gånger per år, dvs. 0–365)

Bland partierna är det parti kontrollgrupp som har mest extrem effekt åt motsatt håll som den förväntade av subnationella uppdrag.

Tabell A1 Minska statens inflytande överkommunernas verksamhet

	Bivariat	Just R ²	Modell P	Modell AP	Modell B	Modell BP
Vänsterpartiet	-13**	0,02	+3	+3		+3
Socialdemokraterna	-11****	0,05	-9	+7		+8
Miljöpartiet	-1	0,00	-15**	+17**		+17**
Centerpartiet	+27****	0,08	+41****	+40****		+39****
Folkpartiet	-17**	0,02	K	K		K
Kristdemokraterna	-7	0,00	+9	+10		+10
Moderaterna	+12****	0,04	+25****	+23****		+24****
Sverigedemokraterna	+7*	0,01	+22***	+18***		+17***
Subnat idag (Modell A)	+10****	0,04		+9****		
Kom idag	+8***	0,03			+3	+3
Kom förr	-7,2***	0,02			-4	-5
Kom aldrig	-1	0,00			K	K
LT idag	+20****	0,04			+21****	+18****
LT förr	+7**	0,01			+9***	+5
LT aldrig	-12****	0,05			K	K
Kom arb	+5	0,00			+4	+3
LT arb	-3	0,00			-6	-6
Konstant			34	32	47	34
Just R ²			0,18	0,22	0,09	0,24

Tabell A2 Verka för att skapa likvärdig service mellan kommuner i hela landet

	Bivariat	Just R ²	Modell P	Modell AP	Modell B	Modell BP
Vänsterpartiet	+14***	0,02	K	K		K
Socialdemokraterna	+9***	0,03	-8	-6		-6
Miljöpartiet	-1	0,00	-14**	-15**		-14**
Centerpartiet	0	0,00	-13**	-12*		-11*
Folkpartiet	+2	0,00	-12*	-11		-11*
Kristdemokraterna	+5	0,00	-9	-9		-10
Moderaterna	-19****	0,13	-28****	-26****		-26****
Sverigedemokraterna	+1	0,00	-12**	-9		-9
Subnat idag (Modell A)	-6**	0,02		-6**		
Kom idag	-4	0,01			-4	-4
Kom förr	+1	0,00			-3	-1
Kom aldrig	+5	0,00			K	K
LT idag	-12**	0,02			-14****	-13**
LT förr	-5*	0,01			-6**	-3
LT aldrig	+8***	0,03			K	K
Kom arb	-5*	0,01			-5*	-5
LT arb	-1	0,00			0	0
Konstant			88	89	81	91
Just R ²			0,13	0,15	0,04	0,15

Tabell A3 Minska den nuvarande omfördelningen från rika till fattiga kommuner och landsting

	Bivariat	JustR²	Modell P	Modell AP	Modell B	Modell BP
Vänsterpartiet	-19***	0,03	-1	-2		-2
Socialdemokraterna	-26****	0,19	K	K		K
Miljöpartiet	-19***	0,03	-1	-3		-3
Centerpartiet	+4	0,00	+20****	+19****		+20****
Folkpartiet	+13*	0,01	+29****	+28****		+27****
Kristdemokraterna	+8		+24****	+23***		+22***
Moderaterna	+31****	0,21	+40****	+40****		+41****
Sverigedemokraterna	+19****	0+1,05	+33****	+34****		+35****
Subnat idag (Modell A)	0	0,00		-5*		
Kom idag	0	0,00			-5	-7*
Kom förr	-3	0,00			-6	-4
Kom aldrig	+6	0,00			K	K
LT idag	+2	0,00			+3	-6
LT förr	+2	0,00			+3	-2
LT aldrig	-2	0,00			K	K
Kom arb	0	0,00			0	+3
LT arb	-1	0,00			-1	-1
Konstant			12	14	29	14
Just R ²			0,39	0,39	0,00	0,39

Tabell A4: Avskaffa landstingen/regionerna som politisk nivå

	Bivariat	JustR²	Modell P	Modell AP	Modell B	Modell BP
Vänsterpartiet	-19**	0,02	+3	+1		0
Socialdemokraterna	-31****	0,20	K	K		K
Miljöpartiet	-11	0,01	+10*	+10*		+11*
Centerpartiet	-22***	0,02	0	0		+1
Folkpartiet	+14*	0,01	+34****	+34****		+33****
Kristdemokraterna	+40****	0,06	+58****	+58****		+59****
Moderaterna	+37****	0,11	+49****	+49****		+50****
Sverigedemokraterna	+17***	0,02	+35****	+35****		+34****
Subnat idag	+2	0,00		0		
Kom idag	+2	0,00			-4	-2
Kom förr	-4	0,00			-6	-3
Kom aldrig	+4	0,00			K	K
LT idag	+14*	0,01			+15*	+7
LT förr	-2	0,00			0	-5
LT aldrig	-2	0,00			K	K
Kom arb	+3	0,00			+3	+6
LT arb	-6	0,00			-7	+4
Konstant			21	21	44	23
Just R ²			0,43	0,43	0,00	0,44

Tabell A5: Genomföra en regionreform och skapa storregioner i hela landet

	Bivariat	Just R ²	Modell P	Modell AP	Modell B	Modell BP
Vänsterpartiet	0	0,00	-18**	-17**		-17**
Socialdemokraterna	+17****	0,07	-7	-7		-4
Miljöpartiet	-1	0,00	-19**	-20**		-19**
Centerpartiet	+20***	0,02	K	K		K
Folkpartiet	+16*	0,01	-3	-3		-2
Kristdemokraterna	+15	0,01	-4	-4		-2
Moderaterna	-20****	0,06	-34****	-34****		-33****
Sverigedemokraterna	-30****	0,09	-45****	-45****		-44****
Subnat idag (Modell A)	-5	0,00		-1		
Kom idag	-7*	0,01			-12**	-9
Kom förr	+2	0,00			-6	-6
Kom aldrig	+8	0,01			K	K
LT idag	-4	0,00			-4	+7
LT förr	+5	0,00			-3	+6
LT aldrig	-3	0,00			K	K
Kom arb	-1	0,00			+3	+1
LT arb	+17***	0,02			+19***	+19***
Konstant			68	69	54	69
Just R ²			0,20	0,20	0,03	0,24

Tabell A6: Koncentrera specialistsjukvård till storsjukhusen

	Bivariat	Just R ²	Modell P	Modell AP	Modell B	Modell BP
Vänsterpartiet	-12**	0,01	+3	+2		+1
Socialdemokraterna	-4	0,00	+11*	+11*		+11*
Miljöpartiet	-7	0,00	+7	+7		+6
Centerpartiet	-15**	0,02	K	K		K
Folkpartiet	+19***	0,03	+31****	+32****		+33****
Kristdemokraterna	+23***	0,03	+36****	+36****		+39****
Moderaterna	+12***	0,04	+23****	+23****		+23****
Sverigedemokraterna	-8*	0,01	+7	+6		+6
Subnat idag (Modell A)	0	0,00		+1		
Kom idag	-1	0,00			0	+2
Kom förr	+3	0,00			+4	+6
Kom aldrig	-4	0,00			K	K
LT idag	+9	0,00			+10	+11*
LT förr	-1	0,00			+1	0
LT aldrig	-3	0,00			K	K
Kom arb	+4	0,00			+5	+6*
LT arb	+7	0,00			+8	+9*
Konstant			51	51	60	45
Just R ²			0,12	0,12	0,01	0,14

Tabell A7: Kommunerna ska kunna sätta stopp för etablering av nya friskolor

	Bivariat	Just R ²	Modell P	Modell AP	Modell B	Modell BP
Vänsterpartiet	+48****	0,08	+92****	+92****		+92****
Socialdemokraterna	+49****	0,33	+80****	+80****		+80****
Miljöpartiet	+9	0,00	+56****	+55****		+55****
Centerpartiet	-42****	0,06	+8*	+8*		+8*
Folkpartiet	-50****	0,08	0	0		0
Kristdemokraterna	-44****	0,04	+5	+4		+6
Moderaterna	-61****	0,37	K	K		K
Sverigedemokraterna	+24****	0,03	+68****	+70****		+70****
Subnat idag (Modell A)	+3	0,00		-2		
Kom idag	+6	0,00			+9	-3
Kom förr	-1	0,00			+6	+2
Kom aldrig	-7	0,00			K	K
LT idag	+7	0,00			0	+5
LT förr	-12**	0,01			-12**	+1
LT aldrig	+8*	0,01			K	K
Kom arb	+4	0,00			+4	+5*
LT arb	+6	0,00			+8	+3
Konstant			8	8	51	6
Just R ²			0,79	0,79	0,01	0,79

Tabell A8: Låta staten överta ansvaret för skolan från kommunerna

	Bivariat	JustR ²	Modell P	Modell AP	Modell B	Modell BP
Vänsterpartiet	+39****	0,07	-17**	-16**		-14*
Socialdemokraterna	-35****	0,21	-76****	-75****		-74****
Miljöpartiet	-10	0,00	-62****	-63****		-61****
Centerpartiet	-37****	0,06	-88****	-88****		-86****
Folkpartiet	+56****	0,12	K	K		K
Kristdemokraterna	+22**	0,01	-32****	-32****		-32****
Moderaterna	-7	0,00	-59****	-58****		-57****
Sverigedemokraterna	+58	0,26	-2	-2		-1
Subnat idag (Modell A)	+1	0,00		-2		
Kom idag	+1	0,00			-14**	-6
Kom förr	-10**	0,02			-19***	-6
Kom aldrig	+18****	0,03			K	K
LT idag	+12	0,00			+9	-7
LT förr	-9*	0,01			-7	-2
LT aldrig	+4	0,00			K	K
Kom arb	-6	0,00			-5	+1
LT arb	-3	0,00			-5	-6
Konstant			98	99	62	103
Just R ²			0,63	0,63	0,04	0,63

Tabell A9: I hur stor utsträckning ägnar du dig som riksdagsledamot åt [kommunala frågor]

	Bivariat	Just R²	Modell P	Modell AP	Modell B	Modell BP
Vänsterpartiet	-1	0,00	+15*	+10		+10
Socialdemokraterna	+4	0,00	+19***	+14**		+13**
Miljöpartiet	-18***	0,04	K	K		K
Centerpartiet	+8	0,00	+23***	+20***		+20***
Folkpartiet	+3	0,00	+19**	+16**		+16**
Kristdemokraterna	-2	0,00	+14*	+12		+13
Moderaterna	0	0,00	+16***	+11*		+11*
Sverigedemokraterna	-1	0,00	+15**	+7		+7
Subnat idag (Modell A)	+13****	0,06		+12****		
Kom idag	+14****	0,07			+15****	+14****
Kom förr	-9***	0,03			+1	+2
Kom aldrig	-8*	0,01			K	K
LT idag	+3	0,00			-2	-1
LT förr	-4	0,00			-3	-3
LT aldrig	+2	0,00			K	K
Kom arb	+6*	0,01			+3	+4
LT arb	-2	0,00			-2	-2
Konstant			34****	34****	44****	33****
Just R ²			0,02	0,07	0,06	0,07

Tabell A10: I hur stor utsträckning ägnar du dig som riksdagsledamot åt [landstingsfrågor]

	Bivariat	Just R²	Modell P	Modell AP	Modell B	Modell BP
Vänsterpartiet	0	0,00	+9	+6		+6
Socialdemokraterna	+2	0,00	+10*	+10*		+10*
Miljöpartiet	-9	0,00	K	K		K
Centerpartiet	+11*	0,01	+19**	+19**		+18**
Folkpartiet	+4	0,00	+12	+12		+11
Kristdemokraterna	-6	0,00	+3	+3		+2
Moderaterna	0	0,00	+8	+8		+8
Sverigedemokraterna	-4	0,00	+5	+5		+2
Subnat idag (Modell A)	+1	0,00		0		
Kom idag	0	0,00			-5	-6
Kom förr	-2	0,00			-5	-5
Kom aldrig	+4	0,00			K	K
LT idag	+12**	0,01			+13**	+14**
LT förr	+1	0,00			+2	+2
LT aldrig	-4	0,00			K	K
Kom arb	-8	0,00			+6	-1
LT arb	+1	0,00			3	0
Konstant			26****	26****	37****	30****
Just R ²			0,01	0,00	0,00	0,01

Tabell A11 Hur ofta har du kontakt med [kommunpolitiker i din hemkommun] för att diskutera politiska frågor? (OBS: Gånger per år)

	Bivariat	Just R²	Modell P	Modell AP	Modell B	Modell BP
Vänsterpartiet	-17	0,00	+15	+10		+3
Socialdemokraterna	-7	0,00	+35*	+28		+21
Miljöpartiet	-29**	0,01	+3	+8		0
Centerpartiet	+2	0,00	+32	+28		+23
Folkpartiet	-14	0,00	+17	+14		+14
Kristdemokraterna	-32*	0,01	K	K		K
Moderaterna	+21**	0,02	+46**	+40**		+34*
Sverigedemokraterna	0	0,00	+30	+18		+17
Subnat idag (Modell A)	+29****	0,05		+25***		
Kom idag	+30****	0,05			+43****	+35***
Kom förr	-10	0,00			+19*	+15
Kom aldrig	-32***	0,04			K	K
LT idag	+4	0,00			-5	-7
LT förr	-3	0,00			-2	95
LT aldrig	+1	0,00			K	K
Kom arb	+27***	0,03			+22**	+22**
LT arb	-4	0,00			+1	+2
Konstant			32	28	33	19
Just R ²			0,03	0,06	0,07	0,08

Tabell A12 Hur ofta har du kontakt med [kommunpolitiker från andra kommuner] för att diskutera politiska frågor? (OBS: Gånger per år)

	Bivariat	Just R²	Modell P	Modell AP	Modell B	Modell BP
Vänsterpartiet	-2	0,00	+10	+5		+7
Socialdemokraterna	-10**	0,02	+6	+3		+2
Miljöpartiet	-4	0,00	+9	+11		+7
Centerpartiet	+38****	0,00	+48****	+47****		+43***
Folkpartiet	-4	0,00	+9	+8		+10
Kristdemokraterna	-13	0,00	K	K		K
Moderaterna	+4	0,00	+16	+14		+10
Sverigedemokraterna	+4	0,00	+16	+12		+13
Subnat idag (Modell A)	+8*	0,01		+9*		
Kom idag	+9**	0,01			+13**	+14**
Kom förr	-4				+4	+5
Kom aldrig	-9				K	K
LT idag	-5				-2	-5
LT förr	+18****	0,04			+19****	+16***
LT aldrig	-14***	0,03			K	K
Kom arb	+8				+4	+4
LT arb	-4				-5	-5
Konstant			15	14	16	7
Just R ²			0,06	0,08	0,05	0,11

**Tabell A13 Hur ofta har du kontakt med [landstingspolitiker] för att diskutera politiska frågor?
(OBS Gångar per år)**

	Bivariat	JustR ²	Modell P	Modell AP	Modell B	Modell BP
Vänsterpartiet	-11	0,00	K	K		
Socialdemokraterna	-5	0,00	+7	+6		+4
Miljöpartiet	-2	0,00	+9	+10		+7
Centerpartiet	+33****	0,06	+41****	+40****		+39****
Folkpartiet	-5	0,00	+6	+5		+6
Kristdemokraterna	-10	0,00	+1	+1		+3
Moderaterna	+3	0,00	+13	+12		+9
Sverigedemokraterna	-1	0,00	+10	+7		+7
Subnat idag (Modell A)	+4	0,00		+5		
Kom idag	+3	0,00			+12*	+12*
Kom förr	+4	0,00			+12**	+12**
Kom aldrig	-13**	0,02			K	K
LT idag	+7	0,00			+9	+8
LT förr	+5	0,00			+5	+3
LT aldrig	-6	0,00			K	K
Kom arb	+5	0,00			+3	+3
LT arb	-3	0,00			-3	-3
Konstant			16	15	14	7
Just R ²			0,05	0,05	0,01	0,05

Tabell A14 I vilken utsträckning upplever du att du personligen kan påverka politiska beslut som fattas i ditt landsting /din region (0–100)

	Bivariat	JustR ²	Modell P	Modell AP	Modell B	Modell BP
Vänsterpartiet	+3	0,00	+18**	+17**		+17**
Socialdemokraterna	+8**	0,03	+21****	+19****		+21****
Miljöpartiet	-17***	0,04	K	K		K
Centerpartiet	+8	0,00	+23***	+21***		+21***
Folkpartiet	+12**	0,01	+26****	+25****		+25****
Kristdemokraterna	-4	0,00	+12	+11		+12
Moderaterna	-6*	0,01	+11**	+9		+9*
Sverigedemokraterna	-8*	0,01	+9	+9		+3
Subnat idag (Modell A)	+5*	0,01		+5		
Kom idag	+2	0,00			-2	-2
Kom förr	-3	0,00			-2	-2
Kom aldrig	+1	0,00			K	K
LT idag	+22****	0,06			+23****	+27****
LT förr	0	0,00			+2	+4
LT aldrig	-7**	0,02			K	K
Kom arb	-1	0,00			0	0
LT arb	+3	0,00			0	0
Konstant			16***	16***		
Just R ²			0,08	0,09		

Tabell A15 I vilken utsträckning upplever du att du personligen kan påverka politiska beslut som fattas i din kommun (0–100)

	Bivariat	JustR ²	Modell P	Modell AP	Modell B	Modell BP
Vänsterpartiet	+3	0,00	+26***	+20**		+19**
Socialdemokraterna	+15****	0,07	+33****	+21****		+21****
Miljöpartiet	-25****	0,06	K	K		K
Centerpartiet	0	0,00	+23***	+15**		+15**
Folkpartiet	+5	0,00	+28****	+22***		+23***
Kristdemokraterna	-11	0,00	+13	+8		+10
Moderaterna	-3	0,00	+20***	+10*		+11*
Sverigedemokraterna	-7	0,00	+16**	0		-1
Subnat idag (Modell A)	+24****	0,19		+24****		
Kom idag	+25****	0,19			+28****	+27****
Kom förr	-15****	0,07			+5	+4
Kom aldrig	-15****	0,04			K	K
LT idag	+11*	0,01			0	+5
LT förr	-5	0,00			-3	-2
LT aldrig	+1	0,00			K	K
Kom arb	+5	0,00			+1	0
LT arb	0	0,00			-1	-2
Konstant			23****	23****	34****	21****
Just R ²			0,10	0,27	0,19	0,27

Not: Motsvarande analyser har även genomförts med andra beroende variabler: *Självklassificerad vänster-högerposition* och *mellanmänskligt tillit*: inga effekter av subnationella uppdrag under kontroll för parti. Dock är tidigare kommunalanställda något mer vänster och de har något mindre förtroende för andra människor. Inga effekter av uppdrag på att åsikter om att *ta emot färre flyktingar*, men tidigare landstingsanställda är mer negativa till detta (det vill säga mer flyktingpositiva). Ledamöter med subnationella uppdrag idag (Modell AP) liksom kommunanställda (Modell BP) är marginellt mer negativa till förslag om *fler folkomröstningar* (både nationella och kommunala). Subnationella uppdrag har heller inga effekter på *kontakter med medborgare, partikamrater, statsråd, intresseorganisationer och EU-politiker*.

Referenser

- Aars, Jacob. (2014). Ties That Bind? Effects of Inter-level Mobility on MP Attitude to Local Government in Two Scandinavian Countries. *Scandinavian Political Studies*, 37(4), 345-365. doi:10.1111/1467-9477.12021
- Bengtsson, Mats, & Karlsson, David. (2012). *Demokratins svängrum. Lokalpolitikens roll i den specialreglerade verksamheten* (Vol. 124). University of Gothenburg: School of Public Administration.
- Brothén, Martin. (2002). *I kontakt med omvärlden. Riksdagsledamöterna och internationaliseringen*. Stockholm: SNS.
- Brothén, Martin. (2005). *Riksdagsledamöternas arbetsvecka*. Stockholm: Riksdagskommittén, Sveriges riksdag.
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, & Karlsson, David. (2013). Sources of Elite Democratic Satisfaction. How Elected Representatives Evaluate Their Political System. In Stefan Dahlberg, Henrik Oscarsson, & Lena Wängnerud (Eds.), *Stepping Stones. Research on Political Representation, Voting Behavior, and Quality of Government*. Gothenburg: University of Gothenburg, Department of Political Science.
- Feltenius, David. (2011). En ren partiangelägenhet? Om regionala och lokala intressen i författningspolitiken. *Statsvetenskaplig tidskrift*, 113(3), 291-312.
- Fimreite, Anne Lise, Tranvik, Tommy, Aars, Jacob, & Flo, Yngve. (2006). Kommunene i sentrum – stortingsrepresentantenes oppfatninger av og holdninger til lokalnivået. *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift*, 22 ER(03).
- Gilljam, Mikael, & Karlsson, David. (2015). Ruling Majority and Opposition: How Parliamentary Position Affects the Attitudes of Political Representatives. *Parliamentary Affairs*, 68(3), 555-572.
- Gilljam, Mikael, Karlsson, David, & Sundell, Anders. (2010). *Politik på hemmaplan. Tiotusen fullmäktigeledamöter tycker om demokrati*. Stockholm: SKL Kommentus.
- Hansen, Tore (2004). Lokalpolitisk uavhengighet og statlig styring. Universitetet i Oslo: Institutt for statsvitenskap.
- Karlsson, David. (2003). *En chimär av endrækt. Ideologiska dimensioner i kommunal kulturpolitik*.: Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet.
- Karlsson, David. (2013). Who do the local councillors of Europe represent? In Björn Egner, David Sweeting, & Pieter-Jan Klok (Eds.), *Local Councillors in Europe* (pp. 97-120). Wiesbaden: Springer.
- Karlsson, David. (2015a). *Inter-level trust in a multi-level political system*. Göteborgs universitet: Förvaltningshögskolan.
- Karlsson, David. (2015b). Local Autonomy or National Equality? A Conflict of Values and Interests for Political Leaders. *Regional & Federal Studies*, 25(1), 19-44. doi:10.1080/13597566.2014.983089
- Karlsson, David. (2015c). *Upplevelser av makt i riksdag och kommun – PM till Demoratiutredningen*. Göteborgs universitet: Förvaltningshögskolan.
- Karlsson, David, & Gilljam, Mikael. (2014). Politikerna och flernivåsystemet. In David Karlsson & Mikael Gilljam (Eds.), *Svenska politiker. Om folkvalda i riksdag, landsting och kommun*. Stockholm: Santérus.
- Karlsson, David, & Nordin, Lukas. (2015). Riksdagsundersökningen 2014: Göteborgs universitet.

- Kjaer, Ulrik. (2006). The Mayor's Political Career. In Henry Bäck, Hubert Heinelt, & Annick Magnier (Eds.), *The European Mayor*. Wiesbaden: VS Verlag.
- Knapp, Andrew. (1991). The cumul des mandats, local power and political parties in France. *West European Politics*, 14(1), 18-40. doi:10.1080/01402389108424830
- Kokkonen, Andrej, & Karlsson, David. (kommande). That's What Friends Are For: How Intergroup Friendships Promote Historically Disadvantaged Groups' Substantive Political Representation. *British Journal of Sociology*, *accepterad för publicering*.
- Put, Gert-Jan, & Vanlanenakker, Ine. (2010). *The extent of multiple-office holding in Belgium (2003-2009). An exploration of the underlying reasons*. Paper presented at the 9th 'Politicologenetmaal', Leuven.
- Roth, Per-Anders. (1996). *Riket, valkretsen och hemkommunen. Lokal och regional representation i den svenska riksdagens sista andra kammare 1969*. Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet.
- Sandberg, Siv. (2014). *The Function of Multiple-Office Holding in the Decentralized Welfare State: Exploring the Deviant Finnish Case*. Paper presented at the NOPSA, Göteborg.
- SOU. (1965:54). *Författningsfrågan och det kommunala sambandet. Betänkande från Länsdemokratiutredningen*. Stockholm: Justitiedepartementet.
- SOU. (2016:48). *Regional indelning – tre nya län: Delbetänkande från Indelningskommittén*.